

Somogy Megyei Múzeum
NA-1057.
Rézrajzi adattár

--	--	--	--

Somogy Megyei Múzeum
NA-1057.
Rézrajzi adattár

Gyűjtő: KITT LÁSZLÓ

Gyűjtés ideje: 1979.

TART.: CSURÓDNAGYMARTON A NEPRMŰVE

ÉS TÜRKEGEN

15 lap, 5 foto

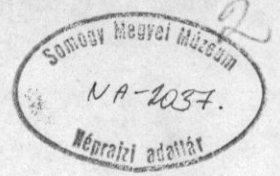
Földrajzi helyszín: CSURÓDNAGYMARTON

Számmutató: XV. B.

Leírás:

HALASPACK RT

CSURGÓNAGYMARTON A NÉPMŰVÉSZET TÜKRÉBEN
/ÁTFOGÓ KÉP SZŐTTESÉRŐL ÉS ÖLTÖZETÉRŐL/

KÉSZITETTE
WITT LÁSZLÓNÉ

CSURGÓ 1979.

BEVEZETÉS

Tisztelet a multnak! Talán így a leghelyesebb hozzá fogni e munkához, mely ismertté kívánja tenni egy falusi nép szőttesét, vele kapcsolatos munkáját, és az öltözködés szép, gazdag szokását, színes világát.

A falusi nép is igyekezett megteremteni magának mindazt, ami az életben szükséges. Szébbé kívánta tenni házát, gazdaggá öltözetét a türelmet igénylő munkával, a szőttes készítésével.

Csurgónagymarton azokhoz a falukhoz tartozik, akik igyekeztek átlépni a multból a fejlett jelenbe lakás és öltözködés terén egyaránt. Alig akad még idősebbek közt is, akik őrzik a mult népviseletét. Népviseleti ruhadarab elvétve akad. Szőttes minden családnál található még, de készítésével már senki nem foglalkozik. Úgyes kezű asszonyok ma is élnek a faluban, akik ismerik a szövés minden munkáját. Érdemes lenne újból feleleveníteni ezt a munkát, hisz vitathatatlan szépsége és gazdagsága. Tán akadna olyan asszony, aki ismét szövőszék mellé ülne, és esetleg megtanítana másokat is. A bemutatott szőttesdarabok mutatják, hogy még eladásra is szépek lennének. Igaz mezőgazdaságunk gyors átalakulása megváltoztatta a paraszti életformát, de mért ne élhetne tovább népművészete ma és holnap is.

A kender és a len termelését ismertetném elsőként

A parasztasszonyok maguk termelte kendert, és lent dolgoztak fel szövésükhöz.

A kendert a kijelölt kenderföldön termelték. Minden évben ugyanazon a területen. /Hosszi réti dűlő - Gágy felé./ Minden évben trágyázni kellett ezt a földet. 200-300 □-ölt vetettek szükségszerűen. Ha eladósorban lévő lány volt a családban, akkor többet vetettek. A talaj előkészítése: őszi, tavaszi szántás. Április 20.-a körül vetették el a magot. /Volt ahol májusban./ Sűrűre vetették a kendermagot, hogy vékony száru legyen. /Kézi vetéssel./ Minden lépésnél szórták a magot. /A búzát kétlépésenként szórták./ Két féle kender van, virágos, és magos. A virágosat előbb kinyűtték, augusztusban. A magos kendert a mag megérése után. Kisebb kévékbe kötötték, és áztatni vitték.

A lent nem mindig ugyanarra a helyre vetették. Talaj előkészítése: őszi, tavaszi szántás. Március a vetés ideje. Gyomtalan földet igényel. Nyüvés júniusban. Rendekbe rakták le, és 5-6 napig száradni hagyták. Meg is forgatták. Száradás után kévékbe kötötték. Szálából kötelet készítettek és azzal kötötték össze. Előfordult, hogy sásból készült kötelet használtak. 1945. - után spárgával kötözték.

A kender és len áztatását "áztató-tavakban végezték"

10-15 áztató-tava volt a falunak.

Ezek saját tulajdont képeztek. Legtöbbje a hosszú réti dűlőbe volt, a kenderföld végében. Alsó réten is volt néhány. Akinek nem volt saját "áztató-tójjá", az kölcsön kérte más-tól. Csak meg kellett várnia amíg a gazda végez az övével.

A kévét összefűzték, két hosszú nyomatékfát tettek rá és tuskóval nyomatták a víz alá. Egy hétig áztatták a kendert. A len kevesebb napot igényelt.-/3-4 napot./ "Látószálat" visznek haza egy hét után, és megállapítják, hogy eleget ázott-e a kender, vagy éppen a len. /Mikor melyiket áztatták./ Akkor lehet kezdeni a kieszedést, ha megtöréskor a hánca megmaradt, vagy szála lefejtett.

A kiszedéshez több személyre van szükség. Cságlával, kapacs-
csal part felé huzogatták a kévéket. Leszedték a nyomatékot,
és a kévéket jól megmosva partra dobálták. A kévéket tövire
állítva széthuzták és szárogatták. Száradás ideje nem megha-
tározható, mivel függött az időjárástól, és a szál vastagsá-
gától.

A kender és a len kikészítése.

A megszáradt kévéket hazaszállították. Tilolás előtt újból
szárogatták. Forró napra tették, este letakarták. Esős idő-
ben kemencébe tették száradni. A kendert vágják, a lent tör-
ték. Utána tilolták. A tilolás után következett a "gerebene-
zés", - osztályozás. /"Szála szöszi komámasszony"/. Ezt akkor
mondták mikor "gyaratták" az anyagot./ Első kiválasztás a kóc,
a második a szöszi, harmadik a szála volt.

A fonás

A fonást kerekas rokkán végezték. Ezzel gyorsabb és szebb
volt a munka, mert kétkézzel dolgozhattak. A kócból font fo-
nalból készült a zsák, ponyva és néha lepedő. Szösziből a
hétköznapi használt ruhadarabok, - szakasztóruha, abrosz, "le-
pedő, türiköző". Szálafonalból a finomabb ruhák, - bőgatya,
ing, bokrosing, diszkendő, vékaruha, kosárruha, ünnepi abrosz.

A fonóba járás nem volt divat a faluban. Nagyobb csalá-
dok mint pl.: ahol 4-5 asszony is volt, közösen megosztva
végezték a szövással kapcsolatos munkákat. Előfordult ugyan
az is, hogy rokonok vagy szomszédok összejártak együtt dol-
gozni.

A cérnakészítés a fonáshoz tartozik. Az első fonásnál
az egyenletes vastagságra kellett ügyelni. Második fonás-
nál a sodrás műveletére. Szálából sodróssabb volt a fonál.
/Ez a művelet a cérnamotozási./

Fonással kapcsolatos tréfálkozások: A jó ivós asszonyok meg-
tréfálására a kóc közé kötötték a pincekulcsot és csak akkor
mehettek el inni, amikor a kulcshoz értek.

Ha az eladósorban lévő lánynak nem akadt vőlegény ezt mondták: -

"Hushagyó, hushagyó engem itthon hagyó,
de sok kócot - mócot megfontam
mégis itthon maradtam.
Hücsü te véngöbe, ögyön mög a vén fene.
Téged se őtek meg, engem se vittek el."

Tekerés.

Az órsókról feltekerték áspára a fonalat. 4 orsót tekertek, kötöttek egybe.

Fonálmosás.

Kétféleképpen hallottam. Mind kettőt ismertetem.

1. "Esőben" a nyálát kellett elvenni. /"Nyálas fonál"/ Teknőbe, vagy szapusajtárba rakták a fonalat. Forró vízzel leöntötték, és hamut hintettek rá. Ebbe meghuzogatták a fonalat. Egy nap öntözték, egy nap ázott. Ujból felmosták, amíg fehér nem lett. Ez a munkafolyamat 5-6 napig tartott.
2. A fonalat teknőbe hidegvizbe áztatták egy napig. Utána hamuval szórták be. Meleg kemencébe tették egy éjjelre. Kiszedve a kemencéből, kimosták a hamuból, és párolták. Ha nem volt elég fehér a fonal, ujból kezdték előről. /Klórmezzsel 1940-es évektől kezdtek fehéríteni./

A lugos vizből patakon mosták ki a fonalat. Télen is lejártak a patakra mosni. Ez a mosás csapkodás munka folyamattal történt, mosólapickával.

Tökéletes, teljes száradás után lehetett csak gombolyítani a fonalat, mert nyirkos állapotban megpenészesedett, amit kimosni nem lehetett.

Motóllázás, - "gomboléttás".

Kikeresték a tekert fonal jó végét. Ez annyit jelent, hogy folyamatos gombolyítást biztosít. Nem kell átszedgetni a a gombolyagot.

Kétféle gombolyításról hallottam: "Kornicába" gombolyítás, és gombócsokba gombolyítás. Az utóbbi volt az általánosabb.

Fonalvetés a forgóra.

A forgóra való fölvetés a szövést megelőző művelet. Ezen mérték és számolták ki, milyen hosszú és széles vásznat akartak szőni. Kimérték hány "rőf" hosszú lesz a vászon. Egy felvetés 30-50 rőfből állt. Szélessége 75 cm, de ez változott a borda szélességétől. A fonalakat számolták, 3 szál egy ige, 10 ige az 30 szál, - mely 1 "pászma". A borda mérete 8-as, 11-es, 12-es, 13-as és 14-es. A nyistbe szálanként, a bordába kétszálanként kell behuzni a fonalat.

A forgóról leszedett, láncba kötött fonalat a szövőszékre felhelyezik. - /"Leszödogetik" a fonalat./ /"Főhuzták a szűjőfára."/ Ahogy hajtották fel a fonalat, egy-egy tekeréshez vesszőt tettek. "Csinpálcát" - de "kórónak" is hívták. Ez tartotta a fonalat, hogy be ne vágódjon. Szorosabb legyen a tekerés. Feltekerésnél nem szabad a kezét csusztatni a fonalon, mert összehúzódik és szövésnél szakad. Nyistbe fűzik a fonalat, még tesznek közéje két pálcát, hogy a keresztje meglegyen. Utána fűzik a bordába.

A nyistbefogás műveleténél a nyistet jó erős madzaggal /spárgával/ bekötik a fürgettyükbe. A két nyistet felrakják a szövőszék előre nyulu részére. -

A bordába fogás műveleténél a fonalat kis csomókba kötik a borda előtt. Fontos, hogy a szálak sorrendje hibátlan legyen. Következik a fonalak bekötése a vászon zubbolyra. A bekötésnél a szála volt fölvetve, a szösziből fonál pedig rászórva. Bordából a fonalcsomókat bekötőbotra erősítették. Két szélső csomón kezdték, folytatva a középsőn, és jobbról, balról arányosan folytatva.

Fontos még megemlíteni a szövőszék szilárd beállítását. Beállításához legalább 2-3 személy kell. Legfontosabb, hogy az oldalfák derékszögben legyenek, és a felszerelt vászon-tekerő rudak párhuzamosak egymással.

A lábittó beállítása: egyik lábittó az egyik nyist közepére, a másikat a másik nyist közepére kell állítani, erősíteni.

A lábittó lenyomásával az egyik nyist le, a másik felfelé megy és szétnyitja a fonalat. Vetélőt átdobják a szétnyilt fonál közt. Bordával maga felé huzza, igazítja a fonal sort. Ez ismétlődik. Ha ballábbal nyomta a lábittót, akkor balkezzel balfelől dobta a vetélőt. Ha jobb lábball akkor jobbkezzel, jobb felől dobták a vetélőt. Oda-vissza menet, közben nyist és borda zárással. A vászontekerő dorongra először a kétoldalt ráerősített spárga tekeredett, és ez a vászon alatt maradt. A dorongra 50 m. /rőf/ vászon fért fel. Vetélővel a sima vásznat szőtték. A felszedéseshez fából készült pálcikát, szedőtüt használtak. A fonalakat kézzel szétnyitották, a nyist mögött is széjjel nyilt, itt bujtatták át a szedődeszkát a nyiláson. Ehhez két személy kellett. A nyist mögött álló a deszkát állítja vagy éppen fekteti. A mintákat kiszámolással szőtték a vászonba.

Áttérve a házi szőttesből készült használati darabok ismertetésére, melyeknek fontos szerepük volt a mindennapi életben. Megjegyezni kívánom, hogy kezdetben nagyon egyszerű, szegényes díszítést használtak. A későbbiek folyamán mint több és több díszítő motívummal díszítették szőtteseiket. Minták formája mértani és növényi alakú. A szaggatott minta az 1930-as évektől lett divatos.

Az abrosz több használatával találkozhatunk. Így pl.: réteshuzó abrosz, vetőabrosz, karácsonyabrosz, vagy ünnepi abrosz. Anyagukban is eltérnek. A vető és réteshuzó abrosz durvább - kender és lenvászonból készült. Az ünnepi len és cérnavászonból. Az ünnepi abrosz felszedéses, díszített. Régen ez is csak egyszerű csikozással készült. /Az 1800-as években./ Az abroszok két darabból lettek összeállítva, /összeeresztve/, vagy simán összevarták, vagy "csetóttal" tódták össze. A szőttes szélessége a szövésnél korlátozott, 75 cm. a legszélesebb. Így a szélesebb formát igényelt darabot, mint pl. az abroszt csetóttal tódták össze. A csetót összeeresztő szalagot takácsok szőtték, és vásárba árulták. Kevés esetben készítették otthon. Egy nagyon érdekes használati abrosz a "Keresztelő abrosz". Anyaga cérnavászon, bordó pamut mintával. Ünnepi abroszhoz méltóan gazdagon díszített.

Összeeresztés szintén csetót. Mérete nagyobb az átlagosnál, és változhatott még nagyobbra. Azért, hogy egy abroszhoz férjen az összes koma. Mert ha nem, ilyen teríték volt kereszteléskor, akkor sértődésre adott okot. Az abrosz mérete tehát függött a komák számától. /A reformátusoknál divat volt még a tiz koma is./ Mindig volt készen abrosznak való végvászón. Így nem okozott gondot, ha sok komát hívtak.

Szakajsztóruhát len és kenderfonalból szőttek. Egyszerű festett - cérna csikozással diszitett. Négyzet alakú. Szerepe, kenyér és téasztásutéskor használták. Szakajtóba terítették és úgy teszik a téasztát bele. Ellentétes sarkokat egymásra hajtották.

Kosárruha négyzet alakú, de néha van eltérés a hossz, és szélesség mérete között. Minősége és diszitése eltérő. Attól függött milyen alkalomra készítették. Mezőre egyszerűbb diszitésű, körbecsikosat használtak. Piarcra, lakodalomba menetkor, keresztelőkör gazdagon széles felszedéses mintával diszitett kosárruhát vittek.

Vékaruha téglalap alakú. Jóval nagyobb a kosárruhánál. Mérete: 166 x 61 cm. Ennél is megemlíthető a két fajta, egyszerű és gazdagon diszitett. Fejvékát takartak le vele. Ha "paszitát" vittek akkor a diszesebbet használták. Mindennapi használatra jó volt az egyszerű "fetölössen" készült vékaruha is.

Diszkendő- "disztürüköző". Három fajta használati türüközőt szőttek. Diszkendő az ajtó mellett lévő diszkendő tartón lógott. /"Esőszobában"/. Kendőzőt akkor tettek ki, ha vendég érkezett a házhoz. A vendég törölközőt benne. A mindennapi használatra készült türüközőt durva anyagból szőtték.

Lepedő kender és len vászonból készült. Két darabból összeállított a célnak megfelelő mérettel. Összeeresztése sima kézi varrással történt.

Halottas lepedőt finom bóti fonalból szőttek. Egyik vége gazdagon diszitett. Ez került a fej felől, mely kilógott a koporsóból. Már kihalottozáskor is alatta van, és vele együtt emelik a halottat a koporsóba. A kihalottozás

egy ősi falusi szokás, mely még ma is él. /A halott alá és fölé diszes lapdőt tettek. Erre jött a sok kasmirkendő gazdag, színes ruha tömb. Siratással színezve az alkalmat. Előre megírt szöveg nem volt. Azt mondták ami éppen az elhunytáé illet. Pl. /"Ju járt az ücsém, szép japedő van alatta"/. /"Még tegnap is a kerítést csinátuk";/ Maguk egyszerű nyelven sirattak.

Ide sorolva említem meg, hogy a reformátusok nem ajándékoztak szőttest temetéskor. Sem a papnak, sem a kántornak. Elemben az evangélikusok és a katolikusok igen. A legszebb kosárruhát adták ajándékba.

Halottas gyászgarnitúra a népszokásnak egy kiemelkedő fázisa. Minden családnál megtalálható. Halál esetén lakást diszítették és diszitenek vele. Az 1800-as években a garnitúra fehér diszítéssel készült, mivel a gyászviselési ruha is fehér volt. Később az 1900-as évek elején már fekete és kék pamuttal diszített halottas garnitúra lett divatos. /1910. körül a kékfestő ruhába is gyászoltak./

Három darabból áll a gyászgarnitúra: abrosz, diszkendő és tükörruha.- /Tükört takarnak le vele./

Az abrosz mérete: 165x135 cm., mintája - nagy csillagos, és horgos. Diszkendő mérete: 146 x 51 cm., mintája - alulról - láncos, csillagos sor horgos között, macskanyomos, szilvamagos, - nagy sor: csillagos, két szélén tölgyfaleveles, macskanyomos, csillagos, horgos széllel, barackmagos. Tükörruha mérete: 65 x 52 cm., mintája - szilvamagos, horgos, barackmagos, horgos, macskanyomos, horgos, barackmagos, horgos. /Sorokénti ismertetés./

Az itt ismertetett garnitúra, anyaga cérna vászon, fehér pamut mintával, Csurgónagymartonba készült. 1840-es években Kovács Ferencné szőtte.

Öltözködés.

A házi vászon szövésének nagy szerepe volt az öltözködésben. Az 1800-as években úgy a férfiak mint a nők vászonruhát viseltek.

A legidősebb asszony a családban a nagy szülő. A család öltözködéséről gondoskodott. Kinek milyen ruhára van szüksége. Házilag szabtak, varrtak minden ruhadarabot. A család asszonyai kézi varrással varrták meg az egyes ruhadarabokat, inget, bőgatyát, szoknyát, kötényt, bokrosinget stb. Amit azután kivarrással, himzéssel diszítették. A bőgatyá aljára rojtot készítettek. 3-4 összehajtásból készült a rojt. Azsurral dolgozták össze, vagy alávarrták. Szálat huztak, és a szálaknál elvarrták siprikálták. A pertlit hosszú fatüvel fűzték a gatyába. Ezen könnyű volt ráncba szedni. A férfi ingek elejét, ujját gazdagon himezték. Férfiaknak sipujju ing, malaclopó ing, bőujjó ing készült. Asszonyoknak bokrosing, "szük-ümög". A bokrosing ujját himezték, elejét nem. Minden ruhaneműt nagy gondossággal készítettek.

A századfordulókor divatba jött diszesebb öltözeti kellékeket, csak néhányan tudtak készíteni a falu asszonyi közül. Tóth Istvánné és Cserti Jánosné készítettek kontyot. Hátrakötőt többen is készítettek, mivel egyszerűbb az elkészítési módja. Ilyen a tilángli kendő is. Mindhárom bóti anyagból készült. A bluzot varrónők készítették, az egyszerűbbet házilag varrták. 1910 körül a feszes hátú bluz, bubos ujjú, eleje rakott, félháta vászonnal bélelt, nehéz varrás technika. Ez a munka tudást és hozzáértést igényelt. Úgyes asszonyok igyekeztek meg is tanulni.

1900-as évek elején már géppel is varrtak, de a kézi varrást nem szorította ki teljesen. A varrógép elterjedésekor a lányokat varrodába küldték télen. Többsége Csurgóra járt. Kevés olyan asszony van a faluban, aki nem tud géppel varrni.

A vászon festésével is foglalkoztak házilag. Gubacs lébe festettek. A gubacsot megfőzték, kevés ecetet, só tettek a festőlébe. Ebbe áztatták a vásznat, melytől fekete színt kapott.

Akadtt olyan is aki a réti csapásba, iszapba tette a ruhát festés után pár napra, hogy sötétebb legyen a vászon színe. Csurgóra is horták festetni vásznaikat. Ismert ruha festő Pásztor Istvánné. /Volt több ruha festő is Csurgón./ Aki még virágmintát is nyomott a már megfestett vászonra. Fára rögzített vasból virág. Ezt nyomták a vászonra. Sűrűbb, vagy ritkább távolságokra. Kisebb, és nagyobb virágmintával. Tartóssága két, három mosást birt, el. Többszöri mosás után fótos csunya lett a ruha. 1914-ben volt ez, mert nem lehetett ruhához jutni és így diszitették az anyagot.

Szóljunk néhány szót a szennyes ruha tárolásáról és mosásáról. A kamrába volt egy rud arra rakták a szennyesruhát. Hetenként váltották a ruhaneműt, és havonta egyszer esetleg előfordult, hogy kétszer mostak. Kisebb létszámú családok közösen mostak. A párolásnál jó ha több ruha van. Hamuslugba párolták, patakon mosták. A tiszta ruha tárolási helye az 1800-as években sublót és szekrény - /"sifonér"/. Fótozásra nem került sor. Elrepegették az elkopott ruhát pelenkának, kapcának, vagy keskeny csikokra hasogatva pakrócot szőttek belőle.

A férfi öltözet ismertetése az átalakulás sorrendjében. Kezdve az 1800-as évektől. Télen bőgatya, vászoning, melles, vászonkötény; szijjas bocskor - "föltekerős bocskor". A szij alatt vászonkapca volt, mellyel térdig csavarták be a lábukat. Bundát, kupalaku kucsmát és szürt viseltek hozzá. Nyáron: bőgatya, sipujju ing, kötény, fekete mellény, fekete kalap és simabocskor. Nyáron legtöbbit mezitláb jártak.

1920-as években tavasztól őszig még bőgatyát viseltek, de télen már áttértek a posztóból készült ruhára. Hétköznapi feketére festett vászon ruhát vettek fel. Házi vásznat megfestették Csurgón, és otthon házilag varrták meg. A kabát ugyszintén festett vászonból készült. Télen bekecset viseltek hozzá.

Érdekes megfigyelni az 1904-ben született kisfiu ruházatának átalakulását. Kis "imög", vászonból, pelenka szintén vászonból, és párna közé teknőpólyába tekerték.

/"Röngő székön röngették"./ /Teknőpólyát 1909-ben a falubeli parasztok elhagyták, nem használták./ Ölbéli korába hétköznapi füstökéruha mellesleg megvarrva - "mellesleg megszőtték", bokros volt az alja, és "repétött" bugyit viselt. Ilyenkor járt hétköznapi 10 éves korig. Ünnepnapi bőgatyát, gazdagon kivart inget, kötényt, nyakravalót, mellényt, télen félkabátot viselt hozzá. Nyáron bocskor, és csizma. Télen csizma. /Az első ünnepi ruhát a keresztszülők vették./ /Az első bőgatyát ekeszarván atták a gyerekekre, hogy jó szántó legyen./ 15 éves koráig járt bőgatyába. Később csak néha vette fel, nagyszülei parancsára. A posztó anyag térthódított, és szivesebben viselték a fiatalok a belőle készült ruhát. A posztónadrág alatt házilag szőtt vászonból készült gatyát viselt. Amit kézzel varrtak, tüelejbe varrással és vissza rászegték. Szövetből készült öltönye is volt. Ehhez már bőti inget, és magasszáru cipőt viselt. Télen viszont továbbra is a posztóból készült ruha, csizmával való viselete maradt meg. Ma a mai időknek megfelelő ruhát visel, de még falusi jelleggel.

Az öregek kihalásával - 1930-1940. körül mindinkább eltűnt a házi vászonból készült ruhadarabok viselete. Még ugyan előfordult 1961-ben, hogy bőgatyába, vászoningben temettek el idős bácsit. Természetesen kívánsága szerint tették.

A női viselet öltözet ismertetése az 1800-as évektől kezdve. Házi vászonból szoknya, vászon-péntő, bokrosing szintén házi vászonból, kötény fehér és fekete színű. Fejükön fekete kendő homlokra kötve szorosán - "fejszorótossan", és rá a vászon kisruha, melynek kétvége diszített. Télen hosszú rojtu kendővel, /szabad karral/ majd később fekete posztóból készült bajkóval. Ünnepre télen csizma, nyáron: ünnepre magasszáru cipő, hétköznapi bocskor, de mezitláb is jártak.

Az 1908-ban született kislány ruháinak átalakulása. Vászon kising, de már sifonból készült ing is volt. Melles szoknya hétköznapi diszítés nélkül kékfestő anyagból.

Ünnepre mizlis nyaku ruha 6 éves korig, de az is előfordult, hogy már 3-4 éves korban kasmér szoknya, kasmérkendő, bokrosing, csipkével pántlikával diszitett kötény, melyet a keresztszülőkötől kapott kereszteléskor ajándékba. Bokáig ért a szoknya. Gombos harisnya, magasszáru cipő, hétköznapi bocskor. Péntő kislányoknak 3-4, idősebbeknek 5-6 db. Sifonból készült a péntő, farkasfoggal, csipkével és slingeléssel diszítve. /Alsóneműt bugyit nem viseltek./ /1930-as években jött divatba./

Mikor iskolába kezdett járni, hétköznapi "karékos szoknya", "röpülős bluz", félkötény. Nyáron kékfestőből, télen pargét anyagból. Vasárnap kasmér szoknya, vagy delin szoknya, kasmír kendő, melyből volt kisebb és nagyobb méretű, bokrosing, diszes kötény fekete alapon csipke és pántlika rátéttel. Ünnepre, télen, nyáron magasszáru cipő, nyáron bocskor. A lányoknak pántlika volt a hajukba.

Férhezmenés után atlaszé, és bársony anyagból is készült ruha - szoknya, bluz, és kötény. A kasmérből készült ruha idős korig megmaradt. A kornak megfelelő szinnel. A berlinerkendő fontos tartozéka volt a bőszoknya viseletnek. Egész fiatal kortól, idős korig egyaránt. Természetesen télen viselték. Az itt említett ma is bőszoknyát visel, hozzá illő ruha tartozékkal.

Piros alsószoknyát 1920-as évektől viseltek az asszonyok. Nagyjából hétköznapi, de volt aki vasárnap is. Pargét anyagból készült, alján különböző színű pántlikával.

A menyasszonyi felsőruházat sok színűsége váltogatta egymást az 1900-as évek elején. Készült atlaszé anyagból, fekete alapon rózsás mintás, gazdagon diszitett fekete kötény, színes koszorú a fejen és fél cipő. A kasmír kendőt mindegyiknél használták. 1923-ban esküdött menyasszony ruhája a következő összeállításban: égszínkék selyem alapon fehér rózsás szoknya, fehér szövet bluz rózsaszín és kék himzéssel, fekete selyem kötény, - fekete csipkével és betéttel, fehér kasmír kendő, Szent György virágból és apró színes virágokból készült tornyos koszorú. /művirágból/. Csokor nem volt. Külön menyecske ruhát nem készítettek.

Azt vették fel amit a vőlegénytől kapott ajándékba. Teljes öltözetet szoktak venni. Éjfélkor menyecske kontyolás. /A konty színes virágokból, és pántlikából készült. Vászorra rádolgozva, és kontytüvel ellátva.

Szorosan kapcsolódva a témához, emlitem meg a staférungba kapott szőttesek mennyiségét. Természetesen ez is eltérő, ki többet, ki kevesebbet kapott.

Egyik változat: 20 abrosz, 20 türiköző, 30 szakajtóruha, 3 vékaruha, 10 kosárruha, 10 lepedő, 2 halottas lepedő, 40-50 m. /rőf/ végvászón /döngvászón/. Ehhez jött még a vőlegény részére készített 11 gatya, 11 ing, melyet a rokonság segített megvarrni. /Páratlan számúnak kellett lenni az ajándéknak, hogy szerencsés legyen a házasság./

A második változat: 40 abrosz, 30 türiköző, 30 szakajsztóruha, 15 kosárruha, 5 vékaruha, 2 halottaslepedő, 12 lepedő, 3 döngvászón /darabonként 50 m. /rőf/, 15 vászoning, 15 gatya.

Ez természetesen csak a vászónból készült staférung.

A vőlegény nem vitt staférungot. A lánynak volt kötelessége ellátni a házat vászonnemével.

Végezetül megemlítem a férfiak szerepét mindezen munkákban.

Közös erővel épített mult. A nehéz munkához nélkülözhetetlen volt a férfi segítsége. Különösen a kender és len termelésénél és áztatásánál vállalták magukra a nehéz fizikai munkát. A szövéshez, fonáshoz nélkülözhetetlen szerszámokat is férfiak készítették. Az egyszerű munkaeszközöket, mint pl. a törő, tiloló, áspafa, guzsaj, vetelő, motolla, nyist, készítéséhez minden falúbéli férfi értett, legalább is igyekezett megtanulni. Viszont a több tudást és ügyességet igénylő szövőszéket csak néhányan készítettek.

1925-ben egy szövőszéket 5 g buzáért, vagy ennek megfelelő pénzbeni értékért készítettek a mester emberek. Rökkát mesternél rendelték, vagy vásárba vették.

Csurgón Pataki, és Novák nevezetű mesterek készítettek rokkát. A legelterjettebb a cseh és magyar rokka volt. Bordát vándor kereskedőktől "bordásoktól" vettek. A munka eszközöket faragással diszitették.

A szerszámok készítését megosztva bár, falusi barkácsoló és mester ember között, mindenképpen ügyeskező férfiakra volt szükség, hogy a szövéshez, fonáshoz szükséges szerszámokat elkészítsék. Ezáltal készítettek maradandó szőttest a jövőnek is a falusi asszonyok.

Munkámat egy rövid gondolatommal zárom.

Föld, mely életet adsz! Mult, mely emberré nevelsz!
Századok küzdelme a civilizált élet. - Tükörkép legyen mindenkinek.

Munkámhoz segítséget nyújtottak adatközlésükkel:

Kovács Józsefné	csurgónagymartoni lakos
Soós Jánosné	- " -
Tóth Jánosné	- " -

Mindhárman 1900 - 1910 között születtek. Elmondásuk alapján sokat fontak, és szőttek.

Csurgózagymartózi
népviselet

Pántlika Kátrakötő Konty
(Csurgóragymarton)

12 éves lányok népviselete
(Csurgóragymarton)

Csurgónagymartózi népviselet